

Volstaat het wetsvoorstel om te zorgen voor goede aansluiting van het mbo-onderwijs op de arbeidsmarkt en een evenwichtige spreiding van het opleidingsaanbod?

Niemand kan bezwaar hebben tegen het efficiënt en doelmatig inzetten van publiek geld in het beroepsonderwijs. Door het inzetten op vraaggestuurd onderwijs ten opzichte van het huidige aanbodgestuurde onderwijs kan er meer dan nu arbeidsmarktrelevant worden opgeleid. Argumenten dat de deelnemer toch een werk- en denkniveau realiseert en zich daarmee een positie verwerft op de arbeidsmarkt is natuurlijk waar, maar is niet in de geest van het volgen van een beroepsopleiding. Het bezwaar zit mijn inziens in de opzet van het wetsvoorstel. Er wordt onvoldoende aangegeven op welke wijze de communicatie met het lokale bedrijfsleven vorm kan worden gegeven wat toch echt een complex vraagstuk is, noch hoe valide controle hierop plaatsvindt buiten het aanbieden van statische CBS cijfers. Dit laat alle ruimte voor vrije interpretatie door de instellingen en beoordeelaars. Gelet op het gegeven dat op dit moment veel instellingen niet tot nauwelijks initiatieven nemen om naar de vraag vanuit het bedrijfsleven te luisteren geen bemoedigend vooruitzicht. Het wetsvoorstel zal hierin strikter structuren moeten bieden over hoe het overleg vorm moet krijgen en gedegen resultaat opleveren. Daarnaast kent het wetsvoorstel nog een aantal neveneffecten waarvan de eerste signalen reeds vooruitlopend op de wetgeving zichtbaar worden. De bekostigde instellingen overwegen in de structuur naar macrodoelmatigheid dit tevens te realiseren door een afspraak te maken niet buiten de eigen regio te opereren. Dit betekent meer kartelvorming en gebrek aan mededinging naast het wegvallen van de noodzaak om competitiever te zijn dan de collega instelling waar de deelnemer nu desgewenst naar toe kan. Wellicht nog niet zo zeer pijnlijk voor de jongere student waar met name het wetsvoorstel en het Amarantis rapport over gaat, maar zeker voor de werkende oudere deelnemer. Incompany bedrijfsopleidingen zullen worden geconfronteerd met één beschikbare onderwijsinstelling die de regels en afspraken als absoluut heerser dicteert. Deze ontwikkeling gekoppeld aan het bestaande gebrek aan marktgerichtheid door onbereikbaarheid gedurende alle vakantieweken, geen duidelijk loket voor ondernemersvragen, gebrekkige opvolging van opleidingsvragen maken dat beloftes uit het Lissabon akkoord van maart 2000 om zorg te dragen voor employability en life long learning van de werknemers nog minder worden ingevuld dan nu reeds het geval is. Het wetsvoorstel gaat in deze voorbij aan de 'zittende' werknemers en landelijke bedrijfsopleidingen. Het bedrijfsleven kent meer scholingsvragen dan slechts de 16 tot 23 jarige jongeren.

Tevens bestaat het risico dat de instellingen zich gaan focussen op de 'stabiele' opleidingen met continuïteit in plaats van risico's te gaan dragen met kleine, in uitvoering complexe en financieel onaantrekkelijke opleidingen waar men ook nog eens voor gestraft kan worden. Hiermee wordt de 'groei om te groeien' omgezet in 'kleiner maar veiliger', met gevolgen voor het merendeel van de kleine opleidingen. Dit terwijl het 'kleine' bedrijfsleven slecht vertegenwoordigd is in de overlegstructuren en dus niet gehoord wordt.

Om te komen tot nauwere samenwerking met het bedrijfsleven zou het bekostigd onderwijs in plaats van de krimp naar binnen, juist de groei naar buiten moeten zoeken, en meer dan nu het geval is aansluiting zoeken bij de markt van bedrijfsopleiders welke met commercieel onderwijs jaarlijks een gelijk bedrag weten te realiseren als de volledige Rijksonderwijsbegroting. Door deze samenwerking en het bundelen van de krachten zal het bedrijfsleven makkelijker te bereiken zijn en hun vraag beter gehoord worden. Op basis van deze contacten kan de bekostigde instelling zorg dragen voor een onderwijskundig verantwoord leerprogramma wat voldoet aan de eisen vanuit de overheid gekoppeld aan de commerciële vaardigheden en contacten van de niet bekostigde opleiders. Hiermee voldoet de overheid ook aan het advies van de onderwijsraad zoals vastgelegd in de notitie 'Middelbaar en Hoger onderwijs voor volwassenen' uit juli 2009.

Een ander neveneffect hangt samen met onze grondwet. Een ieder in dit land heeft het recht op basis van eigen overtuiging onderwijs te volgen waar het deze persoon

goeddunkt. Wanneer de deelnemer vanuit de gevolgen van de macrodoelmatigheid gedwongen winkelnering moet doen bij het ROC in de eigen regio ontnemt de overheid mij dit grondwettelijk recht.

Wanneer daarnaast bekostigde instellingen het aantal gewenste opleidingsplekken in aantal limiteren per jaar, bestaat dan niet het risico dat potentiële deelnemers analoog aan het hoger onderwijs een 'tussenjaar' gaan doen in de hoop het volgende jaar wel toegelaten te worden? Een beoogde financiële besparing kan dan wel eens averechts uitwerken.

Tenslotte maakt het ministerie van sociale zaken zich hard voor de doelgroep laagopgeleide werknemers in Nederland. Veel van deze werknemers worden via een traject Arbeidsmarkt Kwalificerend Assistent weer opgenomen op de arbeidsmarkt. Zeer belangrijk gelet op de demografische ontwikkelingen van afnemend arbeidspotentieel voor de toekomstige arbeidsmarkt. Zo zijn er meer banen die geen herkenbare sector vormen maar wel instroom hebben van medewerkers met een bepaalde vaktechnische achtergrond. Het lijkt me zeer lastig deze kengetallen helder te krijgen om tot een valide beoordeling te komen van de gewenste uitstroomaantallen. Het wetsvoorstel geeft hier ook geen antwoord op.